

Dichtstuk over den heldenmoed der Vlamingen tegen de Franschen betoond onder het bestuur van den graaf Guy van Dampière

Prudens van Duyse

bron

Prudens van Duyse, *Dichtstuk over den heldenmoed der Vlamingen tegen de Franschen betoond onder het bestuur van den graaf Guy van Dampière*. J. Ducaju Zoon, Dendermonde negentiende eeuw (herdruk)

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/duys002dich02_01/colofon.php

© 2017 dbnl

**Aan Z. M. den koning der Nederlanden, prins van Oranje-Nassau,
groothertog van Luxemburg, enz., enz., enz.,**

IV

wordt dit dichtstuk, met hoogsteszelfs bewilliging zeer eerbiediglijk opgedragen door Zijner Majesteit

ZEER GEHOORZAMEN DIENAAR EN GETROUWEN ONDERDAAN, DEN DICHTER.

Voorberigt.

In een merkwaardig tijdstip, dat de herstelling der Kunstgenootschappen, door de tijdsomstandigheden gekrenkt of geslecht, en dat de inrigting van nieuwe Akademien de herstelling onzer, thans zoo mildelijk begunstigde, Letterkunde, niet weinig bevordert, dacht de Koninklijke Maatschappij van Vaderlandsche Taal- en Letterkunde, onder zinspreuk: 'Eendragt en Vaderlandsliefde', binnen BRUGGE, niets beter te kunnen doen, om het feest van haren vijfden verjaardag te vieren, dan op het spoor van onze Broeders der noordelijke provincien mede te werken om het Vaderland den Vaderlande te openbaren.

Boven eene lofrede op Jakob van Maerlant, als wijsgeer, redenaar, dichter en beoefenaar zijner Moedertaal beschouwd, benevens eene schets van de bijzonderste geschiedenissen der Nederlanden, schreef zij deze prijsvraag, voor den I.^{en} december 1824, uit:

'Een lofdicht, van niet min dan 200 en niet meer dan 400 verzen, op den heldenmoed der Vlamingen tegen de Franschen, onder het bestuur van Guy van Dampière, XXI.^{en} Graaf van Vlaanderen, bewezen.'

Dit rijke, maar wat naauw bepaalde, voorwerp, porde mij krachtdadiglijk, hetzelfde, in de ledige uren die bezigheden van een ander slag mij overlaten, te bezingen. Onverwachts gelukte het mij mijn werk bekroond te zien; ik mag daar bij de welbewustheid genieten van in dezen, der Vaderen schimmen gewijden, lofzang het gevoel mijns harten te hebben uitgestort, en het Vaderland wel mijne krachtelooze, dan innige en verschuldigde, hulde te hebben toegebracht.

Ten slotte zij dit gezang.

Aan de vaderlandsliefde.

Heilige liefde tot ons erfland, liefde mij voor eeuwig waard,
 'k Heb de kunsteloze citer U ter hulde thans besnaard.
 Heil hem, dien uw schoon kan streelen! en het streelt elk' braven Man;
 Dien uw aandrift 't hart betoovren, dien uw zucht verrukken kan!

Neen, hem zal geene eer zoo lokken, als uwe eigene eer het doet;
 Deze is gansch zijn roem en luister, deze alleen zijn hoogste goed.
 Neen, hij zal gen schat gaan zoeken in een vergelegen ood,
 Daar hem, meer dan eene goudmijn, de aangeboden grond bekoort.

Heil hem, als hem kroost en gade, na het zwoegen van den dag,
 Met een blijden welkom loonen, ja, vergoeden met een' lach!
 Zelfs het zorgloos avonduurtje kwist hij niet voor zijn gezin:
 Hij vermeldt, ontroerd, 's Lands Helden, boezemt hunne deugden in.

Wen de stem der eer den Braven roept op 't slagveld pal te staan,
 Wijst gij Hem op Nassau's lauwren, en uw geestdrift vuurt hem aan.
 Praalt hij, fier zijn zijne kinderen, die hem wreken, sneuvelt hij;
 Zoo bewaart hij de eer der Vadren, en hun erf blijft eeuwig vrij.

Is hem zoo veel heils beschoren dat hij nog zijn baardstêe ziet,
 Fluks het speeltuig aangegrepen, en uw lof rijst in zijn lied.
 Ook U worden veder, beitel en penseel door hem gewijd,
 Als de vredezon niet langer met de krijgsorkanen strijdt.

Heilige liefde tot ons erfland, liefde mij voor eeuwig waard,
 Mijne kunsteloze citer is voor U te zwak besnaard.
 Dierbre, die den aardling zaligt, wien uw vuur de borst doorgloeit,
 o Ontvang niet min mijn' hulde! Ze is uit 't harte voortgevloeid.

LAKEN, *de 9.^{en} November 1825.*

P.V.D.

Ten gelegenheid van den letterstrijd.

*'t Was nacht voor 't droeve Euroop; Belloon steeg weêr ten wagen,
En 't koor der Kunsten lag verpletterd door zijne as;
De wereld beefde voor haar schrikbre geeselslagen,
En 't edel Kunstloof week voor 't bloedig eergewas.*

*'t Was nacht, de tastbre nacht van schand voor Neêrlands luister,
Voor zijn' alouden roem en zijne gouden taal;
Maar reeds ontwaakt zijn Leeuw, vergramt, breekt zijne kluister,
En 't Vaderland verrijst, en glimt in vollen praal.*

*Ja, Nederland mag U nog hulde en offers wijden,
Taalbouwster, zielmeestres, volschoone Poezij!
Gij liet van uwen troon een' bundel stralen glijden;
De nacht van schande week, en Vondel's kroost was vrij;*

*'t Was vrij en zong! – 't wist weêr in klanken 't uit te gieten,
Dat nooit ontroofbaar erf, 't gevoel voor deugd en kunst,
't Wist voor de onsterfelijkheid zich vleugels aan te schieten;
Zoo deelde 't juichend weêr in uwe dierbre gunst.*

*Ten wedstrijd rigtten U en stad en dorp altaren;
Elk ingewijde, met den eigen drift beziel,
Wou daar uw heilig vuur zoo zorgzaam op bewaren,
Als de eeuwge Stad eens 't vuur van Vesta onderhield.*

*Ook Brugge kon Meceens en ware broeders wekken,
Trad in het Kunstperk met des nabuurs steden op,
Bestond een heiligdom de Muzen op te trekken;
En 't rees door ijver en des Konings gunst in top.*

VIII

*'o Lust des Vaderlands, rechtschapen Nederlanders,
Die zuivre hartetaal aan reine kunstmin paart,
Ontwaakt bij 't staren op der Vaadren zegestrangers;
Bezingt het voorgeslacht: – het is uw' zangen waard!*

*Welaan, der Belgen kroost, roem hunnen krijgslaurieren,
Ontvlam de dankbre borst des naneefs door uw toon:
Zie, Brugge reikt Hun die in 't strijdperk zegevieren
Den hoogsten zangprijs met de schoonste burgerkroon.'*

*Zoo spraakt Gij tot de schaar van Neêrlands Harpenaren,
Kunstlievend broederkoor! met vriendelijken mond,
En mijne Dichtnimf speelde op verschgespannen snaren;
Uw gunst vergeve wat zij roekloos onderstond.*

*Wie slechts een bloemsieraad wil strenglen om de kruinen,
Zoo rijk met krans op krans van Dafne's loof belaên,
Hem moet de Zangberg met datzelfde groen omtuinen;
Hier past uw orgellied, o Agrippijnsche zwaan!*

*Een Maro doe ook de eer van dien August weêrgalmen,
Door wien het Vaderland blinkt in der volken rij,
Die in der Muzen loof trenst zege- en vredepalmen,
En U ten pijler dient, eerwaarde Maatschappij!*

*Uw naam, beschermers van de schoone Wetenschappen!
Die mijner dichthulk tot een' wisse baak verstrekt,
Die vlijt en kunst waardeert, en troont naar de eertrappen,
Zal door der eeuwen nacht ook nimmer zijn bedekt.*

*Hij is met onzen Vorst en met de Vlaamsche Helden,
Tot welker lof Ge ons spoort, de onsterfelijkheid gewijd,
En 't nakroost zal U steeds met hen te zamen melden,
Saturnus zijn ten trots en Zoil's ten spijt.*

Dichtstuk.

Vicimus: asseruit sese, rupitque catenas
Flandria; nec vobis ultrà, spem ponite, Galli!
Serviet: indignâ tennistis compede vinctam.

WALLII Poem L.I.2.

*Gij brakt de zware bloei en 't schandig juk aan stukken,
o Vlaandren! voorwelks zwaard de trotsche Gal moest bukken.*

Inleiding.

Ik ook, ik ben een Belg, en, grootsch op deze naam, 1.
 Streelt me ook de ondoofbre zucht tot nederlandsche faam;
 Mij schittert ook in 't oog de luister, nooit te tanen,
 Die steeds in zegepraal glimde op der leeuwen vanen,
 't Zij op der wallen bres in vreemden oord geplant,
 't Zij vruchtloos door het zwaard des vijands aangerand,
 Of fier de vuist ontrukkt van schennende barbaren.
 Ja, heilige aandrift! tril mij door de vlamme de aëren,
 Wen, opgebeurd ten zang door 't gulste Mecenaar,
 Mijn' Nimf 't verrukt gezigt op die geschiedrol slaat,
 Waar, onuitwischbaar door de Waarheid ingedreven,
 Der Vaadren daden, als in plaatwerk, staan beschreven.

Dat vrij een ander, door de hebzucht die hem plaagt,
 Door 't onafzienbaar vlak der zee zij heen gejaagd,
 Om in Columbusoord een goudmijn op te sporen,
 Dat wellust, pracht en rang een anderen bekoren,
 Trots zorgen, arbeid en der doodsgevaren poel!
 Een' hoogere inspraak van het vaderlandsch gevoel,
 Mij met de moedermelk ten boezem ingegeven,
 Noopt mij naar schooner goud en rijkren roem te streven.

Verhef, u, Zangster! die, met eedlen drift bedeed,
 In 's levens uchtend vaak mijn geest betoovrend streelt; 2.
 De schoonste dag genaakt voor Pindus lievelingen;
 Beschouw met mij zijn zon verrijzen, flikkeringen
 In 't Kunstperk schieten op de hooggehangen kroon,
 En galm dan moedig den verlangden heldentoon.
 Hef aan, schoon zwak, schoon pas de kunstwieg uitgetreden;
 't Geldt Neêrlands eer: hef aan! zing Frankrijks trouwloosheden,
 Zing Vlaandrens dapperheid en langgetergde wraak.
 Wat draalt gij? de ijver roept u tot die zware taak.

Prijsverhandeling.

DE Vlaamsche Maagd, op 't hoogst des Handeltroons getogen,
 Mogt op de onschatbre vracht van hare vloten bogen;
 Zij zeilden, tartend golf en klip op 't zoute meer,
 Van de een' tot de andre kust steedsrustloos heen en weêr,
 Door de onvermoeide hand der Nijverheid gedreven.
 Men zag de Welvaart om hun wimpels juichend zweven,
 En niet min pralend stond de vaan van 't Vaderland,
 Bij 's Handels vlag, op beurs en stapelplaats geplant,
 Waar volken afgezakt uit al de wereldoornden
 Het anker wierpen aan de welgelegen boorden,
 Waar slaaplooze arbeid, voor 't geruilde goed en goud,
 D'ontlasten bodem van het vlotte mastenwoud
 Met veldgewas tot aan de hooge luiken stopte,
 Of met het rijke puik van alle waren propte. 3.
 Dit tuige Zij wier staf reikte aan de verste reê
 Der Hanzesteden en der Middellansche zee, 4.
 Wier kroon zoo heerlijk door den Handel werd bepareld,
 De Brugsche Stad, te regt genaamd een gouden wareld. 5.
 Bekoorlijk roozenbeemd, steedsgroene lustwarand,
 Europa's oog en pronk, o schatrijk Vlaanderland!
 Wie schetst uw' vruchtbaarheid? de dauw van hemelzegen
 Daalde op uw' grond, gelijk een zoele zomerregen.
 Uw noeste stedeling zag, bij een blij gewin,
 Den Handel tieren met het heil van zijn gezin;
 Een' zee van klaver of van halmen, rijk beladen,
 Kon 's landsmans lange hoop en 's herders wensch verzaden;
 De lagchende Overvloed, des Arbeids gezellin,
 Steef zoo uw aanzien, voerde uw' heerlijkheid ten tin,
 En leegde haren hoorn op hooge en lage daken.
 De nabuur voelt den nijd in 't galig hart aan 't blaken,

En, met den vreemdling, staart U in verwondring aan.

Dan, ach! In al 't genot ontglipt uw' Maagd een traan!
 Zij bloost als Zij moet zien hoe snoodontaarde Belgen
 Het twistgif gretig uit der Tweedracht beker zwelgen,
 Hoe zij verteren aan 't geschenk der moordharpij. 6.
 Staak, staak die blinde woed, verleide Burgerij!
 Gij durft den zaalgen band van trouw en min verbreken,
 En 't heilig Vaderland naar 't hart, als vijand, steken.
 Sta uwe dwaasheid af, of is 't u niet genoeg
 Dat Dwinglandij sints lang u heimlijke afgunst droeg? 7.
 Ja! Flips, nog naauwelijks op den lelitroon geklommen,
 Wilde u, als slaven, voor zijn ijzren staf doen krommen,
 En terge de u vaak ten strijd, 't zij hem een wrok bedroog,
 't Zij hem de Vlaamsche magt stak in 't verbijsterd oog;
 De Vlaamsche magt die meer gezag stond na te streven,
 Daar zelfs Britanje's Prins, die Klovisrijk deed beven
 En siddren voor zijn zwaard, de ontzaggelijke hand
 Flippine bood: Graaf Guy dacht, juublend, dat die band
 De kroon op 't voorhoofd van zijn kroost eens zou doen glimmen, 8.
 En bij dit uitzicht voelt Filips zijn gramschap klimmen.
 Hij voert in zijn gemoed hoe hij met onzen val
 Zijn wankelend gebied herstellen, sterken zal,
 En feller snerpt de haat hem bij des nijds ontwaken.
 Dol als de Woede, daagt hij haar uit 's afgronds kaken,
 En, vaardig op zijn wenk, met vreeselijk gewoel
 En rampvoorspelling, rijst zij uit den jammerpoel.
 Haar volgt de Staatkunde op, die, 't voorhoofd norsch gerimpeld,
 Zich met het lagchend grijs der Trouwloosheid bewimpelt.
 Zie daar de monsters van den aangesnelden stoet!
 Zij zeetlen zich in 't hart des Konings, wien zij 't bloed
 Verpesten, kalmte en rust bij dag en nacht ontrooven,
 In wien zij al 't gevoel van eer en deugd verdooven.
 De Vlaming echter met dit huwelijk hoogverkuischt
 Dacht dat die Venus 't zwaard aan Mavors stalen vuist

Ontrukken, – en weêr Brit met Frank zou zamensnoeren,
 En hij bestaat de Bruid ten Teemsstroom op te voeren
 Langs 't rijk der Seine, waar hem de Ontrouw heuschlijk riep,
 Als deelen in zijn' hoop. Zoo wist zij 't gapend diep
 Voor zijn verblind gezigt met bloemen te overspreiden!
 Zij lokt hem uit, en doet zijn' kluisters reeds bereiden.
 Doch dra vertrappelt zij haar uitgediende kleeid,
 Dra laat zij onzen Graaf, die blij haar tegentreedt,
 De eensklaps ontmaskerde en afschuwelijke trekken
 Van naderbij te laat met schrikkend oog ontdekken.
 Ja, de ontrouw zegepraalt; haar wenschen zijn voldaan!
 Zij durft hem met de schuld van hoog verraad belaên:
 En roept 't verraad ter hulp, welks regter zij wou schijnen,
 En sleept hem lastrend in de boei, met al de zijnen. 9.
 Genoopt tot wraak van zulk eene onverdraagbre schand,
 Scherpt wrokkig, maar vergeefs, de Luipaard klaauw en tand,
 Daar hij moet wijken voor des dwinglands zegeklingen. 10.
 De Vrijheid eindelijk ontboeit de Vlaanderlingen,
 Wier lot de noodhulp van 't gevreesde Rome ontving.
 Slechts was aan Englands bruid, die droeve gijzeling!
 Nog steeds een kerker voor een koningshof beschoren.
 Zij zag geen straal van hoop door 't floers der toekomst boren. 11.
 Gij die een kroost beweent, ontrukkt door vuig geweld,
 Onnoosle Vader! hoe was u 't gemoed gesteld?
 't Herdenken moest uw hart op 't nijpenst nog verscheuren
 Van toen gij zaagt haar uit uw reikende armen sleuren,
 Toen 't mogelijk laatst vaarwel verstierf in uwen mond;
 En Frankrijk, o wat ramp! vernieuwt die versche wond;
 Van goud, 't volk afgeperst, moet gij den Gal gerijven,
 Om zijne magt en om 's volks haat tot u te stijven! 12.
 De Graaf had alles tot bemiddeling bestaan;
 Het hitzend Albion vuurt zijne wraakzucht aan,
 En eindelijk, daar Germanje en Oostenrijk zich staken
 In 't harnas tot zijn' hulp, doet hem ten strijd ontwaken.

Te weêrloos, te onbesuisd zich tegen Flips gekant!
 Die, sterk door landkrakeel, heel 't westoord dra vermant.
 Een wapenschorsing vloog voorbij; ontbloot van krachten,
 Verwart zich onze Prins in zwarte nagedachten.
 De bontgenooten zijn verleid of omgekocht;
 En, wjl alleen zijn Zoon nog de overmagt bevocht,
 Valt hem zijn' Hoofdstad af: zoo klommen de gevaren!
 Maar troostend kwam de hoop zijn angst en ramp bedaren:
 De legerheer, wou hij Filips een' voetval doen,
 Beloofde hem op eed den dierbren vredezoen.
 Aan welk een' dunnen draad hong deze hoop gebonden!
 De Graaf, trots trouw en regt, met zoons en stoet, verzonden
 In nare kerkers, werd hare onverwachte vrucht. 13.

Ziet gij, o Belg! dit aan en koel en onbeducht,
 En laat gij ongestoord hen in de keten werpen,
 Wier prang u eerlang ook zal om de leden snerpen?
 't Eer vrijgevochten erf durft een tiran betreên? 14.
 Hoe kunt gij, bij uw hoon, den hoon des Graafs verdragen!
 Doet verontwaardiging uw borst niet hevig jagen,
 Is Vrijheids stem verdoogd, heeft u de vrees ontzield,
 Dat gij den moordpriet kust, voor 't juk al siddrend knielt;
 Moet Brugge ook meer op pracht en Juffrenschoonheid pronken, 15.
 Dan op zijn' Burgerij, wier moed schijnt neêrgezonden?
 Neen! juich! de Schutsgeest, die u waakzaam steeds belonkt,
 Heeft binnen zijnen muur eens Burgers hart ontvonkt,
 Dat zijne waarde kent, en, wars van slaafsch te leven,
 Weêr de oude veêrkracht aan uw dapperheid zal geven.
 Zoo, wen de Zonne zich verheft in steiler vaart,
 Ligt soms een' tulp haar hoofd in eenen bloemengaard
 Geheel ter neêr gerukt door teistrende onweêrvlagen.
 Daar rijst hij van wiens roem de Gauler zelfs zal wagen,
 Die dappre Pieter; hoor, daar klinkt zijn' koene stem,
 En 't sabelzwaaijen geeft aan zijne woorden klem:

‘Bestoken door den nijd, verwonnen door de lagen,
 Week 't hulploos Vaderland voor Frankrijks geeselslagen,
 Maar 't zal niet langer meer, ten proei aan dollen haat,
 Verkrimpen door de pijn, verduren smart bij smaad.
 Zijn vrijheid, regt en heil van onzen grond gebannen,
 Toch blijft ons deugd en moed, Meëburgers, kloeke Mannen!
 Wie 't veege Vaderland zijn steun en wraak beveelt;
 Zijn we, als onze Oudren, door de eervolle keus gestreeld!
 Te wapen, waardig kroost! wij gaan hun roem beerven,
 In vrijheid leven, of op 't veld van eere sterven.’

o Zalig uur! de schaamte kleurt onzer Braven wang;
 Ze ontwaken diepvergramd op vloekbren hoon en prang;
 Geregtheid belooft hun d'afgesmeekten zegen;
 Hun Hoofdman sterkt hun moed, en God bestuurt den degen. 16.
 Ja, schoon zij 't magtig Gend hun zijde zien ontrukkt,
 Dat onlangs mannelijk hun voetspoor had gedrukt,
 De Frank vlamt vruchteloos op de Brugsche stad te woeden,
 Met reeds slagvaardig zwaard; zij weten haar te hoeden;
 Waar straks, terwijl een meer van 's vijands bloed nog walmt,
 De kreet: de vlaamsche leeuw! weêr langs de straten galmt. 17.
 Hoe bar en dondrend dreunt hij u, Filips, in de ooren!
 Doch laat mij toe u in de woënde spijt te storen,
 Die u doorknaagt om dat des Vlamings kluister brak,
 En dat hij op zijn' speer den hoed der vrijheid stak.
 Kunt gij dan zijnen moed in die verachting stellen,
 Dat gij, na willekeur, hem dacht in 't juk te knellen?
 't Beken het, daar zijn leeuw in diepe logheid lag,
 Viel Vlaandren in [uw'] klaauw, schier zonder stoot of slag;
 Maar was u onbewust, hoe 't ongewone schokken
 Der tirannij hem aan die sluimring had onttrokken,
 En hoe 't ontwakend oog, dat van de pijn nog zwelt,
 Met gloënde blikken rolt en 't uur der wraak voerspelt,
 Die hij den zonen van zijn Graaf heeft aanbevolen;
 Hoe, als der dieren vorst, die, in zijn hol verscholen,
 Loerde op een' tijger, dien hij plotsling grijpt en velt,
 Juliers uw hoofd begrimt en zich in 't wapen stelt,

Daar Hij voor 't koorkleed een pantsier heeft aangetogen; 18.
 Hoe bij den Pieter, die daar toe Hen heeft bewogen,
 Een tweede Bruggeling in 't dapper leger prijkt,
 De Breydel, die in moed voor Griek noch Romer wijkt;
 Wist gij dan niet dat Hen nog duizend Helden volgen,
 Zoo onverschrokken, als op dwingelands verbolgen;
 Dat Borluyt, 't ballingschap dat hem vereert niet ducht,
 Dat Hij, met vriend en maag, 't misleide Gend ontvlugt;
 Dat allen zijn bereid hun leven op te zetten,
 Om tot uw' laatsten man op hunnen grond te pletten? 19.

Vergeefs vermaand, vergeefs! geen uitstel, 't is gedaan!
 Uw aantal vanen plant gij reeds bij Mecca's vaan,
 En Holland, met den Jood, volgt uwe krijgsbanieren:
 Hen voegt één' woede, één waan van vast te zegevieren.
 Reeds nadert Robert met der woeste ontvolkren drom,
 Met Frankrijks ruitery, versierd door d'Adeldom.
 'k Zie zwakke grijsaards door der moordren staal bestreden,
 En pasgebakerd wicht en bloode vrouw vertreden;
 Verwoesting waart alom, en snelt op hunnen tred.
 Men drijft de paarden in een bloedrivier te wed! 20.

De grootte dag waar op de legers gingen kampen 21.
 Rees flauwelijk aan de kim, omhuld met neveldampen;
 De trotsche Robert, schoon hem 't mistig weder schaad',
 Schikt zijne benden, die hij aanvuurt: 'geen beraad!
 o Mannen, vangt hij aan, befaamd door dappre daden,
 Deez dag gaat uwen roem verbreiden, u verzaden
 Met overrijken buit; dit moedloos volk bestreên,
 Dit volk op heden nog vermand, vernield tot één!
 Hij zwijg' de laffaard, die een slag wil uit doen stellen,
 Waar in ons tal en moed onfeilbaar heil voorspellen.'
 Men juicht zijn' rede toe: de wapens zijn gewet;
 De rossen wachten naar het sein der krijgstrompet,
 En zijn aan 't schuimen en aan de ooren op te steken;
 De voetknecht schoolt bij een: elk wacht het aanvalteeken.

Val ook ons oog thans op de vlaamsche scharen neêr;
 Zie, held Juliers vertoont zich aan het hoofd van 't heer:
 'Komt; Nederland ter hulp, mijn' waarde lotgenooten!
 Toont uit wat heldenbloed de Vlaming is gesproten,
 Toont dat der Belgen kroost nooit strafloos is veracht.
 o! Denkt aan uw gezin, denkt aan uw nageslacht,
 Dat zijne Redders in de landkronijk zal lezen
 Met eeuwigdankbaar hart; wilt geenen snoodaard vreezen.
 Reeds sloeg de Kerk hem om zijn gruwelen in den ban;
 God zelf zal bliksemen op 't eerloos vloekgespan,
 En 't neêr doen storten in gindsche overdekte putten,
 Die, buiten zijne weet, van weêrzijde ons beschutten.
 Gij weet dat kloekheid voor geene overmagt bezwijkt,
 En hoe door Hem die naar zijn wil de lauren reikt
 Onze Ouderen, hoe fel in kleinen hoop besprongen,
 De dwinglands kluisterden en werelddwingers dwongen.
 Stapt aan, vliegt, slaat, verwint, – verwint aan mijne zij,
 Of leert met mij vergaan: Spitsbroederes! dood of vrij!
 Hij zegt: zijn taal heeft met zijn' geestdrift elk beschonken,
 Die elk door 't harte slaat, als elektrieke vonken.
 Een wenk! eerbiedig buigt elkeen den knie ter aard,
 En, indrukvol vertoog! hun beê stijgt hemelwaart.
 God heeft hun reeds in 't hart zijn' wisse gunst bewezen,
 En met versterkten moed is ieder opgerezen,
 En hoort het brieschend ros dat in de verte draaft,
 En daagt den Gal ten strijd, door hoop op God gestaaft.
 't Vijandlijk heer drijft aan, in dollen drift ontbonden,
 De flits vliegt snorrend heen, en, kruisgewijs gezonden,
 Verduistert straks met rij op rij des hemels plein.
 Juist als wij in de lucht bij lenteszonneshijn,
 Somtijds een talloos tal van bloedeloze dieren,
 Verwarrend onder een, steeds heen en weêr zien zwieren.
 Men krijgt de standers van elkander in 't gezicht, –
 IJlt aan, bespringt elkaar, en doet het bliksemlicht
 Uit staal gestuit op staal, gebonsd op schilden, springen;
 De scherpgepunte lans zoekt benden door te dringen;

De kléppers stormen, door 't klaroengeschal vervaard,
 Waar aan, in 't krijgsgehuil, der veegen kreet zich paart.
 Maar eene onzigtbre hand verstompt des Gaulers dolken;
 Hij deinst ter zijden af, en stof en duistre wolken
 Verbergen hem 't gevaar; hij kent zijn noodlot niet,
 En zakt met klont en kluit, en plompt in 's doods gebied.
 In d'overdekten kuil valt bend bij bend te pletter,
 En de onzen kneuzen, in het ijzelijkst gekletter,
 Met forschgeworpen bol of hamer hun den kop.
 De niet ontvluchtbre dood stijgt uit de kolken op,
 Zoo dreigend als wen de aard zich splijt bij Etna's oven;
 Zijn' zeis stopt kuil bij kuil met lijken op tot boven;
 Hij vliegt die over en snelt aan met reuzeschreên,
 En ijlt naar 't ander deel der Fransche benden heen,
 En doet den heelen drom van roofzieke oorlogsknechten,
 Den uitslag doemen van hun onbedachtzaam vechten.
 Triumf! slechts weinig volks ontsnapt zijn' woênde hand,
 Die dra ons zegevaan op 's vijands graven plant.

Triumf! hoe schitterend prijkt in Kortrijks tempelkoren
 Een deel van Frankrijks goud, de vier paar duizend sporen,
 Den trotschen Eedlen van zijn' ruitery ontruikt,
 Wijl onze heldenschaar, ootmoedig neêrgebukt,
 Er 't Godgewijd gezang bij 't zegelied doet klinken,
 En zingt hoe 's vijands heer schier heel ten grond moest zinken,
 En hoe slechts honderd man, tot Neêrlands roem en weer,
 Wel viel, maar niet bezweek, op 't bloedig veld van eer.
 Zoo zag grootsche overmagt door dapperheid zich trotsen,
 Gelijk de omstuimge golf die afklotst op de rotzen;
 Zoo tuigt nog Groeninghen aan 't laatste nageslacht,
 Dat op zijn grond de straf eens dwinglands werd volbragt.

Reeds is op 't hooren van die hooge zegetoonen,
 De Twist, die lang in 't hart van Vlamingen dorst wonen,
 Van 't onverwinbaar erf, wat prijs! met ijl gevlugt.
 Ja, Neêrlands blijde Maagd is thans niet meer bedugt

Voor hare Burgren dolk, en ziet haar vlag weêr wappren
 Op Odoacers schans, en ziet hoe hare Dappren
 Beklommen 's Denders brug, het lemmer in de hand,
 En Ryssel met Douay verknochtten in haar band.
 Ja, fransche Vorst! erken der Belgen echte zoonen,
 Bij welken geen geweld de Vrijheid kan ontroonen;
 Erken dat plekje gronds, wiens volk alleen op aard
 Eens Rome's arend stuitte in zijne fiere vaart.
 Neen, neen! de razernij heeft allen dwang verbroken,
 En in 't verbaasd Parys, door haar wraakzuchtig stoken,
 Is 't gruwzaam moordtooneel, o schrikvond! opgerigt.
 Flippine haalt gij uit 't ontgrendelde gesticht,
 Doch tot wat einde, God! om bij de laauwe lijken
 Van haar bedienden haar den gifkelk toe te reiken. 22.
 Roem deze daad! den pook met schuldloos bloed bemorst,
 Barbaar! dien ploft gij niet zoo ligt in 's Vlamings borst.
 Flippine's moord roept wraak tot God, tot hare broeders,
 Tot allen prijkend op den naam van Neêrlands hoeders.
 Wat baat het u, dat, met ontelbren afgezakt,
 Gij 't Volk belaagt en dreigt dat naar gevegten snakt,
 Het Volk waar Brutussen en Scevolas bezweren,
 Nooit uit het slagveld naar hun haardsteê weêr te keeren,
 Voor dat der Vrijheid pleit zij vast en heel beslecht.
 Men breekt in Vlaandren slechts door openbaar gevecht!
 Dit stelt uw hoop te leur; gij schrikt voor zulk beslissen,
 En wijkt met de uwen straks, in gunst der duisternissen.
 Dan schoon gij, door ons heer vervolgt ten allen kant,
 't Gevaar ontwijkt, waar vlugt gij de onuitwischbre schand? 23.

Door een meer bitsen wrok zijt gij, Tijran! gezwollen,
 Uw woede ontbrandt, uw haat geraakt nog meer aan 't hollen,
 Wanneer gij Vlaandren, dat de voorspoed tegenlacht,
 Ziet opgewassen in de langbestoken magt,
 Dat, wijl het, onversaagd en pal, uw' wapens sarte,
 Nog fier den drietand in de vuist van Holland tarte.

't Bleek dat der Almagt schild 't omzwagtelde in den kamp :
 De dappre Graaf Filips, bewogen door zijn ramp,
 Was 't uit Itaaljes oord ten bijstand toegevlogen,
 En voerde thans 't bevel in beide de orelogen. 24.

Zoo als het scheepsvolk, na een nachtorkaan, vertroost
 Wen 't afgebeden licht ontglimt in 't scheemrend oost,
 Dat, bij 't vergeten van al 't doorgestane lijden,
 Zich moediger bereidt weêr met de zee te strijden,
 Zoo juichen de onzen, door een' Veldheer opgewekt,
 Wiens krijgsfaam hun tot borg der overwinning strekt.

De Franschman, om wiens hoofd der afgunst adders biezen,
 Merkt hoe Peronne eerlang haar maagdnaam gaat verliezen,
 En hoe des Vlamings arm nog andre steên beknelt. 25.

Om hen te ontrukken aan dit pressende geweld
 Laat hij den Belg, zich met een heuglijke uitkomst streelen,
 Die hem, voor lauren, met olijven zou bedeelelen,
 En weet de krijgers van den Rijn tot Ibers strand,
 Vast trouwloos, door het goud te trekken op zijn' kant. 26.

Trotsch steunend op de magt van 't aantal togtgenooten
 Die onze krijgstofeên, in hoop, om verre stooten,
 Rukt hij op Vlaandren aan; waant, heet op roof, zijn boôm
 Reeds te overdeken als een uitgespatten stroom, -
 Zijn' Maagd reeds handelstaf en vrijheidshoed te ontwingen. 27.

Doch straks zijn Brugge en Gend, ten wedstrijd, aan het dingen
 Om de eerst plaats in 't veld; en, op den roep der eer,
 Zijn allen toegerust tot scherpe tegenweer. 28.

Het bloosde 't morgenrood des dags, nooit te vergeten, 29.
 Dat beider volks geschil door 't zwaard moest zijn bepleten.
 De zwarte leeuw, die prijkt in Neêrlands oorlogsvaan,
 Bedreigde als met zijn klaauw de lelien neêr te slaan.
 Reeds was op zijn gezicht aan Vlaandrens oorlogsknapen
 Een' leeuwenmoed in 't nu meer wrokkig hart geschapen,
 En Veldvoogd, vlag en tromp, 't wekt alles hem ten strijd:
 De krijgsdrift heeft zich ook door 's vijands volk verspreid;

't Stuift de onzen schielijk toe, die zijne ridderbenden
 Van zich door eene jagt van duizend' steenen wenden,
 De fransche Koning, dol door duldelooze spijt,
 Roept: vrede, vrede! en tracht om door dit vuig beleid,
 De vleugels, onverwachts omsloten, door te breken.
 De brave Vlaanderling, om 't snood bedrog te wreken,
 Trekt, verontwaardigd en aan 't woeden, 't vlamvend zwaard,
 Dat, rondgeslingerd in de rappe vuist, zich schaart
 Op 's vijands bekkeneel met onverpoosde slagen;
 De strijd houdt aan en niet kan beider heer versagen:
 Wat slimme krijgskunst, wat ontembre moed vermag,
 Bestaat en voert men uit den langen zwoelen dag.

De reeds min gloeënde zon zakte in den schoot der dalen,
 En uit haar halven schijf schoot hare laatste stralen
 Op 't hoogt des Peuveldbergs, der menschenlagting plaats;
 De vlaamsche Veldheer, na 't besluit eens korten raads,
 Sluit zijn' geleedren weêr, bij avondschemeringen;
 Zij roeren, snellen, ijvren in het henedringen,
 En 't ijsselijk gehuil, daar alles raast en woedt,
 Laat onverhoeds den Gal een' siddering door 't bloed.
 Zoo schrikt men voor den stroom, in 't kokend overwellen,
 Wiensforsch gebruis verkondt dat hij het al zal vellen,
 En malen in zijn stroom met onweêrstaandre kracht.
 De onthutste riddend bend vergeet getal en magt,
 En 't ros, aan 't stronkelen door 't schielijk dolle schreeuwen,
 Vertrapt de ruiteren, die naar den doodslaap geeuwen;
 Het vluchtend overschot sneeft onder 's Vlamings pook,
 Gewet door de eigen hand van 't bloedziek beenderspook;
 Wie tegenkant wordt in den eeuwgen nacht gedompeld;
 De Vorst der Seine zelf, op 't hagchlijkst overrompeld,
 Volgt zijne huurlingschaar: zijn kamp is overheerd,
 En in een bloedbad 't wijdverschrikkend veld verkeerd.
 De zege omkranst ons Volk, met lauwers overladen;
 Door de Engels reeds getooid met onverslensdbre bladen,
 Juicht held Juliers het toe van uit de hemelzaal.

Verhaal de wondren van uw moed en zegepraal, 30.
 Bedrieg geheel uw rijk door loosgemedede logen,
 Verwate Vorst! uw roem en luister zijn verlogen;
 Beproof vrij andermaal, of 't wentlend krijgsgeval,
 Thans gunstiger, zich naar uw' wenschen schikken zal;
 Beleger Ryssel vrij met saamgedrieschte benden,
 Uw voet vertrapt zoo ligt niet meer een volk de lenden,
 Waar in, door wrok bezield belagchend uw geweld,
 Elk burger is soldaat en elk soldaat een held;
 Waar hij, als tot een feest, zicht toebereidt tot vechten,
 Waar 't krijgers regent tot bescherming zijner regten.
 Doch beef! gij wint geen voet; ja, beef, op 't bangst vervaard,
 Versteken van uw' waan, voor 't opgeheven zwaard,
 Door 't welk de Vlaming u de slagpen wel zal korten:
 Maar neen' hij is niet tuk om nog meer bloed te storten;
 Gij vraagt hem angstiglijk 't u wenschlijk vrêverbond,
 Hij knikt u minzaam toe, zijn mond drukt uwen mond;
 De Vrede strengelt in elkaar u beider handen,
 Heelt beider wonden, en ontsluit de folterbanden
 Van Guydo's zoonen, die weêr 't juchend erfbetreên,
 Door staats- op staatsorkaan zoo lang en fel bestreên.

Triumf, mijn Vaderland! roem, roem der Vaadren daden;
 Onsterflijk groenen uwe aloude lauwerbladen,
 De Faam vermeldt uw' roem aan 't gansch vieroordig rond:
 Blijft zoo verheerlijkt tot der werend avondstond!

Slotzang.

MIJN' zwakke Nimf verlangt haar zangen af te breken;
 Zij schroomt de loftromp van onmeêtbre daên te steken,
 Daar zij, al te onbevreesd voor 't hobblig letterspoor,
 Haar stem dorst mengen aan Neêrlands Dichtrenkoor,
 En, volgend op hun stap met ongelijke schreden,
 Op Brugge's Zangberg tot der Kunsten tempel treden.
 Speelt gij van 's Vlamings moed, bij 't wappren der bannier,
 Op Vaderlandsche snaar met kunst- en woordenzwier,
 Der Muzen Priestren! die, door 't onnastreefbaar spelen,
 Ons overmeesterd hart verscheuren kunt of streelen,
 Kleurt Gij met schooner verw dit rijk, dit grootsch tafreel;
 Maakt Gij dier eeuwen roem met stouter dichtpenseel,
 'k Mag, hen bewondrend, in verrukking als verzinken,
 Maar, Barden! Gij alleen moogt hunnen lof doen klinken.

En Gij, wier Redemaagd, zoo mild gelauwerierd,
 Nog door d'oranjetak de kruin wordt opgesierd,
 Die, bij door Themis hand gevlochtene laurieren,
 't Verjarend Kunstfeest ook, op uwe beurt, moogt vieren;
 Der Eendracht toegewijde, eerwaarde Broederstoet!
 Daar Gij den Vaderen zoo schoon een' hulde doet,
 Biedt u mijn' Dichtmaagd, die, bij 't bliksemen der klingen,
 Hen wou bazuinen, haar te kunstlooze eerstelingen.
 o Was in haren zang een sprankje slechts geweld
 Des Vaderlandschen gloeds, waar aan heur boezem zwelt,
 Zoo wraakte uw keurig oor niet gansch haar lage toonen,
 En wilde een lach haar proef in overmaat beloonen,
 Dan zette uw' gunst gewis haar trage Poezij
 Gezwindre vleugelen en hoogren geestdrift bij.

Aantekeningen.

Ex fumo dare lucem.
HOR. De Arte P. v. 143.

Aanmerking.

Daar de geschiedenis van Vlaanderen der XIIIe en XIVe eeuwen in verscheidene Schrijvers verspreid en somtijds zeer verschillende is, heb ik het niet slechts nuttig, maar zelfs hoogstnoodig gevonden, mijn Dichtwerk, tot deszelfs opheldering en des Lezers gemak, van meestal geschiedkundige aanmerkingen te doen volgen, in welke ik de bijzonderste Historieschrijvers, wier werken ik gevolgd heb, vaak zal beroepen. Men vergeve mij derhalve dit aantal aantekeningen.

Aanteekeningen.

1. Men weet dat het werkwoord *belgen* in het oud germaansch *krijgen* beteekende, en dat *belg* zoo veel als held zegde, waarschijnlijk van het latijnsche woord *belliger*, schoon GOROPHIUS en DEWEZ, in zijne *Hist. De la Belg.*, eene andere afleiding aan dit woord willen geven.

Een Dichter doet onze Vaderen regt daar hij zingt:

*Their Belgic sires of old,
Rough, poor; content, ungovernably bold;
War in each breast, and freedom on each brow.*

GOLDSMITH, The Traveller.

*Blijde armoë, strenge deugd versierden, Belg, uw' Vaadren;
Hun gloeide vrijheidszucht en heldenmoed in de aadren.*

2. De Dichter is geboren in Herftmaand 1804.

3. Het begin der XIIe eeuw zag den Vlaanderschen Graaf Baudewyn op Constantinus troon geplaatst. Sinds dit tijdstip werden de Middeldandsche zee en de Archipel door onze schepen bezocht; de koopmans van Itaalje leerden den weg naar Vlaanderen kennen, en de koophandel deed een' snellen vooruitgang ^a.

4. Brugge, zoo DEWEZ, in zijn *Géog. des Pays-Bas*, aenmerkt, werd in 1270 uit vergunbrieven van Margarita van Constantinopelen door zijne inwoners merkelyk vergroot; zijne welgelegenheid maakte het in dezen tijd de hoofdstad des Europeischen koophandels, en zijne have werd door de koophandelaars van de Baltische en Middeldandsche zee, door Venetie en de noordsche Hanzesteden bezocht ^b.

Zie hier wat de *Encyclopédie mise en ordre par DE FELICE*, over de Hanzesteden aanteekent: 'Les villes Hanseatiques, qui établirent des étapes à Bruges, étaient là autant de comptoirs généraux où se portoient les marchandises, pour passer plus commodement partout ou les intéressés en auraient besoin.' Art. *Hanse*.

5. Bekend zijn de verzen, waar in de Heer DEYNSE zich onder andere aldus uitdrukt:

*o Brugge! gij waart boven al geprezen,
Want door uw wezen net, reyn, bepeireld
Plagt gij te heeten de GOUDE WEIRELD ^c.*

6. Dit slaet op de langdurige moeilijkheden die de Graaf Guy van Dampiere met Brugge, Ypre en voornamelyk, zoo voor als na de verheffing van Filips den Schoonen, met het Gendsche Magistraat onderstond.

7. (In 't jaar 1286.) Filips de Schoone was zijnen Vader in 't gebied pas opgevolgd, of het scheen dat hij met de kroon eenen bitteren haat tegen Vlaanderen, waar van hij Opperleenheer was, had opgenomen, en spande alle middels in om deszelfs Graaf Guy den oorlog aan te zeggen ^d.

a DE SMET, *Hist. de la Belg: Alost* 1821, T. I. 159.

b *Beroepen werk*, I. 237.

c Zie BEAUCOURT'S OP- EN ONDERGANG DES BURGSCHEN KOOPHANDELS.

d Zie OUDEGHERST, *Ann. de Flandre, avec les notes de Lesbroussart. Gand*, T. II. p. 241.

De fransche historieschrijver MEZERAU zelf schildert Filips af als eenen jongen kitteloorigen Vorst, en die eenen raad van stoute en onstuimige lieden had^e.

^e Zie zijne kron. van Frankrijk, door BROEKHUIZEN vertaald, Amst. 1685. in-4.º bl. 642

en 9. Guy aan Eduard, zoon van den Koning van Engeland, alsdan in oorlog met Frankrijk, Filippine ten huwelijk beloofd hebbende, werd hij met zijne Dochter, voor aleer dezelve naar Engeland over te voeren, door Filips, die voorgaf dat er door dien echt een verbond van vriendschap tusschen Frankrijk en Engeland kon getroffen worden, met vriendelijke brieven, (zoo MEZERAE getuigt) naar Parys gelokt. Maar aldaar komende, werden zij door den Koning in de gevangenis geworpen, onder het deksel van begane misdaad aan gekwetste hoogheid. Dan het was inderdaad ^f, om dat hij zich in de grootheid des Graafs mistrouwde.

10. In 1296 overwonnen de Fransche legers degene die Engeland tot wraak over dit feit hadden afgezonden ^g.

11. Guy door de tusschenspraak van den Paus Bonifacius den VIII en van zijn' schoonzoon Ameus, Graaf van Savoyen werd ten einde van een jaar weder in vrijheid gesteld, doch Frankrijk hield de verloofde Bruid Filippine tot eene gijzeling van het met haar Vader geslotene verdrag, om aldus de schikkingen van haar huwelijk te verbreken.

12. Filips willende beproeven', of de Graaf hem tegen Engeland onderstand zou willen doen, vroegde het vijftigste deel van al de roerende en onroerende goederen van Vlaanderen, welke schatting Guy, met de hier tegen opkomende steden te bedreigen, ligtte; maar 't Gendsche Magistraat, dat uit oude wraak zich met Frankrijk verstond, kocht zich, met Ryssel en Douay, van deze schatting vrij ^h.

13. Guy zegt zijnen Opperleenheer Filips den oorlog aan op vervolging van Eduard, te zamen in een verbond getreden met Keizer Adolf van Duitschland en Albert Hertog van Oostenrijk, die nog vele andere Hertogen met hen voerden. Maar Adolph en Albert werden door het geld, dat Filips hun onder de handen gaf, van deze partij afgetroond. Voegt daar bij dat de grootste Vlaandersche steden, als Gend en Brugge, in dezen oorlog niet hadden willen bewilligen, en dat er zelfs eene openbare partij voor de Franschen was, die zich de *Lelidragers* deed noemen ⁱ.

Filips breekt in Vlaanderen met 80,000 mannen en neemt Ryssel in bij verdrag; Douay, Kortryk en Brugge met het heele Westvlaanderen geven zich aan hem over: Eduard had zich vertrokken na een vredeverdrag met Filips te hebben aangegaan, doch Guy verkreeg maar eene wapenschorsing.

(in 1298.) Eenige steden hielden het nog met den Graaf; zijn zoon Robert, Graaf van Nivers, Heer van Bethune en Dendermonde, wien Guy om hoogen ouderdom het bewind des legers had overgelaten, worstelde tegen den vijand met ongelijke krachten. Bij het naderen der Fransche legers geeft Gend zich over, en Guy zich genoodzaakt vindende tot den keus van zijne staten te verlaten of zich over te geven, volgde den trouweloozen raad van Karel van Valois, bewindhebber der Fransche wapens, die hem beloofde, dat hij hem te Parys zou brengen, om met den Koning te handelen en hem verzekerde, dat, zoo hij in dit jaar den vrede niet kon verwerven, men hem in vrijheid zoude stellen. Maar Filips wilde gansch geen inzicht hebben van 't geen hij zijn' Broeder had beloofd, en hield Guy, met zijne twee oudste zonen,

^f LINDANUS in zijn werk: *de Teneraemondâ*, Antv. 1612.f.º 56.

^g DESPARS, *Chr. van Vlaand. Brugge 1725*, in-f.^o D. I. bl. 397.

^h *Ib. I.* 398.

ⁱ MEZERAI, *bl.* 245.

Robert van Bethune en Willem van Vlaanderen en vijftig zijner Edelste onderdanen, op verscheidene sterke sloten gevangen ^k.

14. (In 1301.) Filips verklaarde Vlaanderen door de trouweloosheid van zijnen Prins aan de fransche kroon toegevalen, doorliep hetzelfde als in zegepraling, en werd door Gend en Brugge prachtig ingehaald. Het was alsdan dat de Koningin, de kostelijkheid der Brugsche Vrouwen ziende, spijtig uitriep: ‘ik meende hier alleen Koningin te zijn, maar mij dunkt dat er wel zes honderd rond mij staan.’

k MEZERAI *en* ANNALES MEYERI.

15. De schoonheid der Brugsche Vrouwen gaat van ouds als een spreekwoord door: ‘*gaudet formosis Bruga puellis*’^m.

en 17. In 1302 ging Vlaanderen voor de Franschen verloren. De Vlamingen, zegt MEZERAI, onverzoenelijke vijanden van de afpersing en onderdrukking, konden de geweldenarij waar de Fransche Gouverneur, Jakob van Châtillon, hen mede plaagde niet verdragen. Pieter De Coninck, Deken der Brugsche Wevers, bestond de Franschen uit zijn Vaderland te verjagen, en volbragt dit zoo edel als stout besluit. Na door zijne Medeburgers met geweld uit de gevangenis der Franschen Gouverneurs verlost te zijn, en zich deftig tegen hem te hebben gekwet, vertrok hij uit de stad met de zijnen. De Gentenaars, ook eenigen tijd zeer oproerig geweest zijnde tegen hunne Wethouders en tegen de Lelidragers, vielen, door derzelver groote beloften verleid, hem dra af. Pieter, Kapitein der Bruggelingen, onder welke de manhafte Vleeschouwer Joan Breydel zijn luitenant was, ziende dat Brugge, hetwelk de hoop van zijn verbond met Gend zag verijdeld, hem, op zijne terugkomst van Gend, de stadspoorten sloot, neemt voor van naar Namen bij de zonen van zijnen Graaf te trekken; maar naauw had hij zich op de reis begeven, dat hij door de Brugsche inwoners werd wedergeroepen, om hen aan de wraak te ontrukken, waar mede de Fransche Gouverneur, die zij daags te voren op vredeverdrag hadden binnen gelaten, hen bedreigde.

Pieter, wiens aanhang reeds tot 7,000 mannen was aangegroeid, breekt in de stad langs opene en bedekte wegen, onder 't geroep van: *de vlaamsche Leeuw!*ⁿ Hij ontdekt al de Franschen met hun de woorden: *schild* en *vriend* te doen uitspreken, en doodt er 4,500^o, Jakob zelf ontsnapte het ter naauwer nood door de vlugt. Dit geschiede op den 25 mei 1302.

18. Pieter had gezamenlijk gewerkt met Guy en Jan Van Namen, zonen van Guy van Dampière, en met derzelver Neef Willem Van Juliers, Deken van Uytrecht en Kanonik van Luyk en Keulen^p. Hij verwittigde deze Prinsen van zijnen welgelukten aanslag, en Juliers kwam welhaast te Brugge, waar hij zeer blijdelijk werd ontvangen. Aan het hoofd des legers geplaatst, zag hij zich op korten tijd meester der Distrikten van Kortryk en Audenaarde^q.

19. De Bruggelingen Pieter De Coninck en Joan Breydel hadden het meeste gezag in het Vlaamsche leger, aan hetwelk Joan Borluyt, die met 700 zijner vrienden uit Gend was weggetrokken, zich voegde, waarom zij door de Gendsche Wethouders tot het ballingschap werden veroordeeld^r.

20. De Koning Filips, aan 't woeden op 't hooren van dezen opstand, wilde tot den naam van Vlaming verdelgen. Hij bragt een leger op de been van 60,000 vechtbare mannen, versterkt door eene ruitery, waar de gansche Fransche Adeldom deel van maakte, en vermeerderd door de vele Saracenen, Turken, Joden, Hollanders en de rondom 't vlaamsche gebied palende Prinsen^s. Aan het hoofd van dit leger, zoo sterk in vergelijking van het Vlaamsche, stelde hij Robert van Atrecht, eenen dapperen

^m Zie VAERNEWYCK, *Hist. van Belgis. Gend 1574, bl. 132 v.*^o

ⁿ *Chron. van Vl. I. bl. 418.*

^o SMET, *Hist. de la Belg. I. 195.*

^p *Chron. van Vl. I. 439.*

^q *Ann. MEYER.*

^r *Chron. van Vl. I. 421.*

^s *Ib. I. 425.*

krijgsman, maar onvoorzichtigen Veldheer, die slechts zijnen haat tegen de Vlamingen raadpleegde. Deze, na schrikkelijke verwoestingen in geheel Zuidvlaanderen te hebben aangeregt, naderde tot het vijands leger, hetwelk hij gelegerd vond in het dorp van Groeninghen bij Kortrijk, bezig zijnde met deze stad te belegeren. De Vlamingen lager zeer voordeeliglijk, van achter door de Lei, - en van Oost en West door grachten en diepe putten, die met aarde en takken overdekt waren, beschut. Hoewel zij maar kwalijk gewapend waren, en noch adel noch ruitery hadden, dorsten zij den Franschman staande voet verwachten ^t.

^t MEZERAI, *bl.* 654.

21. *Aanteekening over den slag der gulde sporten.*

Den 11 Julij 1302, scheen een dikke mist den Franschen de voorzichtigheid aan te bevelen, en verscheiden der Oversten raadden den Vlaming niet aan te tasten; maar Robert vol misachting voor die hij als een moedeloos graauw aanzag, wilde den slag niet uitstellen, en beledigde zelfs zwaarlijk den Riddermeester der Ruitery, Rudolph De Nesle, die het met zijn gevoelen niet hield.

Terwijl de Yperlingen het belegerde Kortryk in bezwang hielden, wekten de Vlaamsche Bevelhebbers hunne soldaten op, met hun onder andere voor te houden, dat er groote hoop was van met Gods hulp te winnen, daar nu het fransche Rijk van de gemeenzaamheid der H. Kerk door den Paus was afgezonderd, enz. Om 9 uren voor middag zag men de legers handgemeen. Het gevecht was zeer scherp en moorddadig, doch ook zeer kort; want de onzen den vijand met moed hebbende besprongen, verjaagden hem en deden hem met hoopen in de voorgemelde kuilen vallen, waar alle zware ijzere stoffen op hem werden gesmeten. Robert wordt er gedood en de putten vullen zich met lijken. De verwinnaars vliegen tot het overige Fransche leger, jagen het in de vlucht en verrigten onder hetzelfde eene schrikkelijke slagting ^v.

De Vlaamsche Historieschrijvers doen het verlies der Franschen tot 15,000 man belooopen ^u.

Geen slag heeft ooit den Franschen Adeldom meer bloed gekost: boven den Veldheer Robert, Jakob Van Châtillon, den Konnetabel van Nesle en zijnen Broeder, den Bewindhebber der Schichtwerpers, Jan Van Oostervant, zoon van den Graaf van Holland ^w, Godefridus van Brabant, Heer van Vierzon, en vele andere groote Heeren, bleven er 60 Baanderheeren en meer dan 1200 Edellieden, alsdan van den schild genaamd ^x. Van de voetknechten der Vlamingen zijn er maar 100 gedood, en men schrijft dat er maar 10 van hunne Edelen dezen slag hebben bijgewoond, zijnde de andere al *Lelidragers*. ^{ij} Men voegt hier nog bij dat de Koningen van Majorque en Malto in dit gevecht van den kant der Franschen zijn gedood ^z.

In dezen strijd zijn om hunne dapperheid edel gemaakt, boven P. De Coninck, Breydel en Borluyt, van welke er nog thans voorname familien bestaan, T. Honschot, R. Lewerghem en B. Poperoden. ^{aa} Onder allen munte uit zeker munnik, wiens vroomheid men in VAERNEWYCK ^{bb} aardiglijk vindt beschreven: 8,000 gulde sporen, waar van er 500 in de Kerk van Kortryk werden opgehangen, versierden der Vlamingen zegepraal, volgens sommige schrijvers, en naar deze sporen is deze slag genaamd geweest ^{cc}.

^v Chr. van Vl. en elders.

^u DEWEZ, *Hist. de la Belg. T. III.* 88.

^w MELIS STOKES, in *Jan II. bl.* 194. 195.

^x Chr. van Vl. et BUTKENS, *Trophées du Brabant*, p. 353.

^{ij} MARCHANTII, *Flandriae comm. L. IV. Antv.* 1596. f.º 654.

^z Chr. van Vl. I. 425.

^{aa} MARCHANT. *Fl. comm.* p. 245.

^{bb} *Hist. van Belgis*, bl. 138.

^{cc} Men weet dat allen de Adeldom dezelve mogt dragen, en de Historieschrijvers hebben ons het woord van den vermaarden Artvelde bewaard, die zegde: 'que quand il allierait ses enfans avec des Chevaliers et Gentilshommes portant *esperons dorez*, il serait tems de se defier de lui.' CORNELISSEN, *Disc. Sur les chambres de Rhet. de Flandre. Gand* 1812. p. 39.

Deze vermaarde zege wierp geheel Frankrijk in de verslagenheid en was het sein van den dood der Franschen en hunnen aanhangers in de steden waar zij zich nog onthielden. Kortryk ging over, en Gend^{dd} wierp eindelijk het fransche juk af; Ryssel en Douay moesten zich ook overgeven, en de Burg van Dendermonde, alsdan een der onverwinnelijkste plaatzen van Europa, werd, na zwaren tegenstand, ingenomen^{ee}.

22. Filips, gelijk vele oude Vlaamsche schrijvers getuigen, werd om die nederlaag met zulk eene felle wraakzucht ontstoken, dat hij Filippine, als de eerste oorzaak van zulk een' bloedigen hoon, deed ombrengen met vergift, en de 20 haar tot noodigen dienst gelatene Jonkvrouwen, met nog 30 Edele Ridders, vermoorden^{ff}.

23. Hij toog in persoon met 100,000 mannen op de Vlamingen, wier stoutheid hem verhinderde verder dan Douay te trekken: des brak hij op, en gaf voor reden zijner vlucht, dat zijne zuster, de Koningin van Engeland, hem berigt had gegeven, dat de zijnen hem, in geval hij slag leverde, zouden verraden hebben^{gg}. Maar de ware reden was, dat hij verstaan had, dat al de Vlamingen gezworen hadden, van, op straf des levens, uit het veld voor de geëindigden veldslag niet te gaan^{hh}.

24. Daar en tusschen onderstond Vlaanderen eenen tweeden oorlog te voeren met Joan Van Henegrouw, die, na Joan, zoon van Floris den V, Graaf van Holland, van kant te hebben geholpenⁱⁱ, zich in deszelfs bezit had gesteld, daar Vlaanderen, volgens het verdrag van het jaar 1256, thans regt had op Zeeland bevestenshelde^{kk}. Koning

Ik meen hier te moeten laten volgen het letterlijk afschrift, dat ik genomen heb uit eene oude schilderij, uit het klooster van Groeninghen in de Kerk van St. Michiel te Kortryk, waar zij thans hangt, overbragt; zij is in gothische gouden letteren, zonder jaarteekening, en luidt als volgt: 'Den slag van Groeninghe gehouden op den XI.^{en} Julius 1302 en wiert gheslegen op den Groninck Coutere daer de Audenarsche straete deurgaet neffens de stede van Curterik, dit syn de namen van den edelen die in den stryd verslagen en in 't clooster te Groeninghe begraven waren.

Eerst. de Coninck van Majorke: de Coninck van Meliden: dhertoghe van Corcinen: dhertoghe van Brabant: de Bisschop van Beauvais: de Graue van Archois: de Prince van Aspermont: Jacop van Simpel: de Graue van Clermont: de Prince van Thuiwaers: de Graue van Champaingen: de Graue van Melli: de Graue van Trappe: de Graue van Lingui: de Graue van Bonnen: de Graue van Henegauwe: de Graue van Frison: de Graue de La Marche: de Graue van Bar: item zijn dry Broeders de Heere van Bentersam: de Heere van Wenmele: de Castelein van Rysele: de Heere van Flines: Clarion des Coninck van Melidens broeder, Mher Jan van Creky: de Heere van Van Merle: de Graue van Lingui in Barrois: de Heere van Marloos: de Heere van Albemarke: des Bisschop van Beauvais broeder: de Heere van Versen: de Heere van Rochefort: Mher Gillis van Olingy: de Heere van Montfort: Godefroid sGrauen van Bonnen broeder, en meer dan seven hondert vergulden sporen.

Godt sy alle gheloofuege sielen ghenaedich.'

Men merkt hier nog aan, dat 80 jaren na dezen slag de Franschen, om wraak te nemen over deze nederlaag, die de Inwoners van Kortryk jaarlijks door een' feestdag vierden, Kortryk verwoest en in brand hebben gestoken. Zie *Chr. van Vl. II.* 82, en het werk van BARENTE, *Hist. des Ducs de Bourgogne de la maison de Valois.* Paris 1824.

dd Odoacers stad genaamd, om dat deze 7.^e Houtvester van Vlaanderen Gend, omtrent 860, deed bemuren en met poorten afsluiten. *Chr. van Vl. I.* 25.

ee *Chr. van Vl. I.* 624 en MOESTERTIUS OVER DENDERMONDE, LEIDEN 1646. *bl.* 188.

ff Zie *Chr. van Vl. I.* 428.

gg MEZERAI

hh *Chr. van Vl. I.* 429.

ii *Ib. I.* 434. Zie ook WAGENAAR *Vaderl. Hist., einde van 't IXe boek.*

kk WAGENAAR, *boek XX. bl.* 4 en *boek X. bl.* 168.

Filips, ziende dat Vlaanderen twee oorlogen dorst gelijk ondernemen, vergramde zich nog meer.

Tot vreugd en geluk van Vlaanderen was Filips, zoon van Guy van Dampiere, uit Italie, waar hij een Graafschap had en zich door zijne dapperheid vermaard gemaakt had, midlerwijl zijn Vaderland ter hulp gekomen, en had om zijnen krijgsroem het bewind der beide oorlogen bekomen.

25. Na dat er eene wapenschorsing met Holland was getroffen, hernamen de onzen op de Franschen Tervanen, Lens en andere steden, en bezetten Doornyk en Peronne

en 27. De Koning van Frankrijk was met den Graaf van Henegouw en met een magtig leger afgedaald, maar dorst de belegering van Peronne niet te storen, schoon hij middel zocht om die stad den toestand toe te brengen, zonder welken zij eerlang moest buigen. Derhalve stelde hij den Vlaamschen Heeren eene wapenschorsing, met hoop van vredeverdrag, voor: zij aanvaarde dezelve, meest uit vrees, dat de Koning, bij eene tweede nederlaag, den ouden Graaf het lot van zijne Dochter zoude doen onderstaan hebben^{mm}. – Hij liet den tachtigjarigen Graaf uit zijne gevangenis gaan, als om dezen den vrede in Vlaanderen te doen bewerken, maar zond intusschen geld naar Duitschland, Spanje en Italie om soldaten te werven^{mn}. De wapenschorsing geeindigt zijnde, zonder dat men iets had besloten, keerde Graaf Guy weder naar zijne gevangenis van Compeigne, waar hij korts daar na overleed.

De Koning Filips daalde straks met een zoo talrijk leger van paardevolk en voetknechten af, als Frankrijk ooit gezien had, en zond eene magtige Ligurische vlote tot hulp van Holland.

28. Graaf Filips van Vlaanderen verzamelde zijn leger met Willem van Juliers en Joan van Namen, wiens broeder Guy het bevel op zee tegen Holland moest voeren. De moed der Vlamingen was zoo groot, dat Brugge en Gend de eer van de eerste plaats in 't veld betwistten. Zij rukken den Franschen Koning tegen, die deizend zich op de Henegouwsche kust vertrekt, gedurig nu hier nu daar zwervende, tot hij verstaat dat de Graaf van Namen in zijnen zeetogt verslagen en gevangen was, die sedert naar Frankrijk vervoerd werd^{oo}. Zoo groot als zijne vreugd hier over was, zoo droef was die tijding voor den Vlaming, wiens Legerheer dagelijks meer naderde, en drie dagen daar na zijn leger begon slagvaardig te stellen. Filips had bevel over de Bruggelingen, Joan over die van Gend, Juliers over die van Ypre, Kortryk en Ryssel, en Robert van Nivers, die uit Frankrijk tot zijnen Oom Filips van Vlaanderen was overgekomen, zorgde over die van Douay^{pp}.

29. Aanteekening over den slag bij Ryssel.

De slag omtrent den Peuvelberg bij Ryssel begon van ten 6 uren 's morgens op den 15.^{en} Augusti 1304, dag van eene ongemeene hitte. De Bruggelingen en Gentenaars beletten door hunne slingers het naderen aan de Fransche ruitery. De Koning na eenige scharmutselingen, der Vlamingen goede slagorde ziende, veinsde den vrede te vragen, en, terwijl de Vlaming het trompetteken van te rusten stak, zond hij eene bende ruitery op den Vlaamschen linkeren vleugel en eene op den regten, om aldus de geheele slagordering om te sluiten en door te breken; maar de onzen, zijn bedrog gezien hebbende, hernamen hunne togten.

De dag bijna ten einde zijnde met vele dooden van wederzijds, hebben de Vlamingen, door den vijand van lijftogt en kleederen beroofd, op den avond hunne Prinsen bijeen geroepen, op dat zij zich haast zouden beraden, mits zij door 't zwaard

ll Eene sterke stad in Frankrijk *de Maagd* genaamd, omdat zij nooit is ingenomen. VOSGIEN, *Dict. de Géographie*.

mm *Chr. van Vl. I.* 428.

mn *Ib.*

oo WAGENAAR, *Vaderl. Hist. boek X.* 177.

pp Zie de *Chr. van Vl. bl.* 445.

of uit gebrek van levensmiddelen moesten vergaan. Men besloot dat men op den vijand met een groot geschreeuw en alle mogelijke magt zoude vallen. Het is moeilijk om oordeelen ^{qq}, of hun geschreeuw, dat het fransch leger doordonderde, grooter was dan hunne kloedmoedigheid. De Franschen, onverwachts verbaasd, keerden aanstonds den rug en begonnen over elkander te strikelen en weg te loopen; terwijl men dezen vervolgede, zijn er eenige Vlamingen, ziende dat het slagveld ledig was, naar Ryssel wedergekeerd.

qq *Meergemelde Chr. van Vl.*, uit welke wij al deze bijzonderheden trekken.

Maar Filips, Willem van Juliers, Robert van Nivers en andere Vlaamsche Helden zijn tot aan den Koning doorgedrongen, die zich het bevel van een tweede leger uitverkorene soldaten had behouden, en zelf onvermoeielijk vocht; tot dat eene bende Vlamingen zoo straf op de zijnen sprongen, dat zij tot aan zijn paard doorbraken, dat met den Koning, die ook zwaarlijk gekwetst was, doorstoken nederviel. In dit gevaar, trokken eenige zijner vrienden hem den lelimantel af, op dat men hem niet zou erkennen, en, op een ander paard geholpen zijde, nam hij de vlucht. Karel, Koning van Sicilien, ontliet het ook, met vele andere Prinsen^{rr}. De Vlamingen, na de tent van Koning Filips ten buit gemaakt te hebben, en de fransche vlam (*l'oriflamme*), waar zij zoo zeer op roemden, te hebben verscheurd, zijn naar het slagveld wedergekeerd, waar zij de victorietrompet hebben gestoken.

De Vlamingen hebben in dezen bloedigen togt Willem van Juliers met nog 10 Heeren die den riddermantel droegen verloren, maar wel de helft des legers was gekwetst; doch de Franschen misten, zoo door de hitte als door de vlugt en het zwaard, boven de 9,000 vechtbare mannen, waar onder men 18 Baanderheeren en 300 Edele Ridder telde^{ss}.

Voorts schrijft men aangaande dezen slag, dat Robert, gezegd van Bethune, namaals van zijn' zoon Robert van Nivers gehoord hebbende, hoe vroom de Bruggelingen zich in denzelven gedragen en op de hulp der H. Moeder Gods gesteund hadden, aan deze eene Kapel tot dankbaarheid binnen Brugge heeft gesticht^{tt}.

30. *Aanteekening tot het einde der Prijsverhandeling.*

Hier na belegerde de Koning Ryssel met het overige zijns legers, en deed door geheel zijn rijk verkondigen, dat de Vlamingen verslagen waren, en dat hij Ryssel, dat hij nu belegerde, na deszelfs verovering, zijnen soldaten ten roof zou geven; dat derhalve ieder, die zich wilde verrijken, zich wapenen en dit beleg zou komen bijwonen. Ik twijfel geenszins, of dit is de oorzaak dat vele Fransche Historieschrijvers de zege in den Peuvelderschen veldslag den Franschen toeschrijven, en het getal der gedooide Vlamingen zeer vergrooten. Deze list had nog tot uitwerksel van den Koning een ongelooflijk aantal buitzieke soldaten op te brengen. Maar de Vlamingen sloten de winkels hunner steden, en brachten een leger van 60,000 mannen op de been; zij kwamen voor 't belegerde Ryssel den Koning tot den strijd beroepen, die hen ziende aankomen, verwonderd uitriep: *'mij dunkt, dat Vlaanderen soldaten spuwt of regent'*.

Verzekerd zijnde dat zijn' troon en leven van dezen slag zouden afhangen, en door de ondervondene nederlagen verschrikt, peisde hij tot de vrede, die hij ontving en weder trouweloos verbrak, tot eindelijk dezelve in 1305 voor vast werd besloten, op voorwaarde dat Vlaanderen 80,000 gulden zoude betalen. Door deze vrede, die men, om 't ongelijk dat Vlaanderen daar in geschiede 't *verbond van ongerechtigheid noemt*^{vv}, werden de zonen van Guy van Dampiere, Robert, Willem en Guy, met al de gevangenen door Frankrijk in vrijheid gesteld, en Robert van Bethune volgde zijn Vader op in het bestuur van Vlaanderens Graafschap.

rr Zie MARCHANT. *Fl. comm.*

ss *Ib.* f° 377.

tt De *Chr. van Vl.* bl. 455, geeft ons de merkwaardige verzen bij derzelver herbouwing tot eeuwiger gedachtenis van dezen slag gemaakt.

vv *Dezelfde Chr. van Vl.* bl. 452.